

Пестун І.В., Жадько С.В.

АНАЛІЗ ЗАХОДІВ СПРИЯННЯ РАЦІОНАЛЬНОМУ ВИКОРИСТАННЮ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ФАРМАЦЕВТИЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

svzhadkopharm@gmail.com

Пріоритетом розвитку фармацевтичної допомоги як на міжнародному, так і національному рівнях є ініціативи і стратегії зі сприяння раціональному використанню (РВ) лікарських засобів (ЛЗ). Експертами ВООЗ ще у 2002 р. запропоновані 12 ключових положень щодо сприяння РВ ЛЗ, які повинні торкатися усіх ланок надання медичної і фармацевтичної допомоги і здійснюватися одночасно на усіх рівнях. Фармацевтичні працівники (ФП), роль яких у системі охорони здоров'я зростає у багатьох країнах світу, суттєво впливають на прийняття рішень щодо використання ЛЗ.

Мета дослідження – визначення заходів зі сприяння РВ ЛЗ у чинному і перспективному вітчизняному законодавстві, що торкаються діяльності ФП. Використані методи контент-аналізу, порівняння.

Спільна настанова Міжнародної фармацевтичної федерації і ВООЗ «Належна аптечна практика: стандарти якості аптечних послуг» вимагає, щоб складовою частиною діяльності ФП було сприяння РВ ЛЗ. Три із чотирьох головних ролей ФП, а саме забезпечення ефективного ведення фармакотерапії, підтримка і поліпшення професійної діяльності, сприяння підвищенню ефективності системи медичної допомоги і охорони здоров'я, безпосередньо спрямовані на РВ ЛЗ. На даний час, коли національні стандарти належної аптечної практики не визначені, дані ролі ФП та функції, що їх підтримують, в Україні майже не виконуються.

У Концепції розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011-2020 рр. визначено, що РВ ЛЗ, поряд із формулярною системою і клінічними протоколами медичної допомоги, забезпечується за допомогою фармацевтичного обслуговування і протоколів провізора (фармацевта) при

відпуску безрецептурних ЛЗ. Останні носять інформаційний характер і не є обов'язковими для виконання.

Сприяння РВ ЛЗ є одним із основних завдань Національної політики (Проект постанови КМУ «Про затвердження Національної політики щодо забезпечення лікарськими засобами на період до 2025 р.»). Для розв'язання проблеми РВ ЛЗ визначені адміністративні, регуляторні й освітні заходи та інформаційне забезпечення. Аналіз проекту документа показав, що значна частина адміністративних заходів торкається переважно діяльності медичних працівників і лікувально-профілактичних закладів, зокрема, процесів відбору і призначення ЛЗ: оновлення Національного переліку основних ЛЗ і галузевих стандартів; доступності для практикуючих лікарів переліку основних ЛЗ у вигляді довідника; діяльності фармакотерапевтичних комісій; забезпечення раціонального призначення ЛЗ за генеричною або міжнародною непатентованою назвою. Адміністративні заходи, що стосуються безпосередньо діяльності ФП, включають забезпечення раціонального відпуску ЛЗ в аптечних закладах та умов для відповідального самолікування, у т. ч. консультування пацієнтів щодо застосування ЛЗ. Регуляторні заходи, що торкаються діяльності ФП, передбачають перегляд і вдосконалення законодавства щодо просування ЛЗ (реклами); забезпечення дотримання принципів відповідального самолікування. Важливим напрямком є підготовка ФП, що здатні вирішувати завдання зі сприяння РВ ЛЗ. Освітні заходи й інформаційне забезпечення передбачають удосконалення до- і післядипломної освіти ФП, забезпечення можливості їх постійного професійного розвитку і розвиток кадрових ресурсів; удосконалення інформаційної політики у сфері застосування ЛЗ. Серед плану конкретних заходів, що торкаються діяльності ФП, у середньостроковій перспективі передбачено розроблення і впровадження належної практики промоції ЛЗ, у довгостроковій – забезпечення відкритого доступу до інформації щодо рівня доказової терапевтичної еквівалентності й ефективності ЛЗ, що, на нашу думку, сприятиме РВ ЛЗ. Проте чинна законодавча база не містить достатнього переліку конкретних дій щодо участі ФП у процесі сприяння РВ ЛЗ.